

COMMERCE-COLLEGIUM

Underdåniga Berättelse

om

Fabrikernes och Manufacturernes ställning år 1845.

Stormäktigste, Allernådigste Konung!

Sedan Eders Kongl. Maj:ts och Rikets Commerce-Collegium den 17 December sistlidet år haft nåden öfverlemna dess underdåniga berättelse om inhemska fabriks- och handtverksnäringarne samt husväfnads-industrien jemte öfrige hus-slöjder under år 1844; så får Collegium nu i underdånighet afgifva berättelse i samma ämnen för år 1845, grundad på de af Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Länen och öfrige vederhörande derom gjorde uppgifter och anmälanden.

Härvid förekomma i främsta rummet fabrikerne och manufakturerna, hvilkas antal, enligt hvad i underdånighet bifogade tabell under Lit. A. utvisar, uppgick till 2,391 st. och hvarvid begagnades 16,826 arbetare. I jemförelse med förhållandet i berörde afseenden nästförutgångne år, hade antalet af fabriksverkstäder ökats med 29 st. men arbetspersonalen minskats med ett antal af 65.

De i afseende på tillverkningarnes mängd och värde betydligaste fabriks-handteringar voro följande:

INLEDNING

TILL

Commerce-Collegii underdåniga berättelse om förhållandet med fabriker, manufakturer och handtverkerier i riket. – Stockholm : J. Hörberg, 1832-1858.

Täckningsår: 1830-1857.

Innehåller en årlig förteckning över patent (motsv.) åren 1830-1834. Patent benämndes Privilegia exclusiva fram till 1834 då den svenska patentlagen kom.

Efterföljare:

Bidrag till Sveriges officiella statistik. D, Fabriker och manufakturer. Kommerskollegii underdåniga berättelse för år ... – Stockholm : P. A. Norstedt & söner, 1859-1912.

Täckningsår: 1858-1910.

Innehåller en årlig förteckning över patent åren 1858-1884. År 1885 inrättades det första svenska patentverket, Kongliga Patentbyrån, vilken övertog registrering av patent.

Översiktspublikation:

Historisk statistik för Sverige. Statistiska översiktstabeller : utöver i del I och del II publicerade t.o.m. år 1950. – Stockholm : Statistiska centralbyrån, 1960.

S. 6: Tab. 5. Fabrikernas tillverkningsvärde 1836-1895.

Kommerkollegii underdåniga berättelse om fabrikernas och manufakturernas ställning år 1845.

Digitaliserad av Statistiska centralbyrån 2010.

Vid digitaliseringen har en innehållsförteckning skapats och lags till.

**Commerce-Collegii underdåniga Berättelse
om Fabrikernes och Manufacturernes ställning år 1845**

INNEHÅLL

Underdånig berättelse

	Sid.
Inledning.....	1.
1:o. Klädesfabrikerne.....	2.
Etoffs-fabrikerne.....	4.
2:o. Bomulls- och Linneväfnads-fabrikerne.....	4.
3:o. Mekaniska bomullsspinnerierne.....	6.
4:o. Segel- och Tältduksfabrikerne.....	7.
5:o. Sidenfabrikerne.....	8.
6:o. Bandfabrikerne.....	9.
7:o. Cattuns-tryckerierne.....	9.
8:o. Färgerierne.....	9.
9:o. Sockerraffineringsverken.....	10.
10:o. Tobaks- och Snusfabrikerne.....	11.
11:o. Läderfabrikerne.....	11.
Saffian.....	12.
12:o. Fabrikerne för åstadkommande af glas.....	12.
13:o. Fabrikerne för åstadkommande af papper.....	13.
14:o. Oljeslagerierne.....	14.
Olje-raffineringsverk.....	14.
15:o. Fabrikerne för tillverkning af porcellaine.....	15.
16:o. Såpsjuderierne.....	15.
17:o. Fabrikerne för åstadkommande af mekanisk redskap.....	16.
18:o. Porterfabrikationen.....	17.
Övrig Tillverkning.....	17.
Husslöjderne.....	19.
Handtverkerierne.....	20.

Sammandrag för År 1845

	Sid.
Lit. A. Jemförelse-Sammandrag för åren 1844 och 1845....	23.
General-Sammandrag öfver de vid Manufacturierne befintliga Stolar och Arbetare samt Tillverknings- värde för åren 1844 och 1845.....	24.
Vid Fabrikerne har under loppet af åren 1844 och 1845 blifvit tillverkadt.....	25-27.
Lit. B. Förteckning å de Fabriks-anläggningar, för hvilka Tillståndsbref blifvit af Kongl. Maj:ts och Rikets Commerce-Collegium utfärdade år 1845.....	28-29.
Lit. C. Förteckning å Patenter, som blifvit af Kongl. Maj:ts och Rikets Commerce-Collegium utfärdade år 1845.....	30-34.
Lit. D. Sammandrag af de till Kongl. Commerce-Colle- gium inkomna Förteckningar öfver Handtverkare med deras Gesäller, Lärlingar och andra vid arbetet skattskrifne personer för år 1845.....	35-39.
Lit. E. Sammandrag af de till Kongl. Commerce-Colle- gium inkomne Förteckningar öfver Idkare af sådana näringar, som ej kunna bestämdt hänföras till handel eller handtverk och icke heller lyda under Hall-Rätt, år 1845.....	40-44.
Lit. F. Uppgift på den Bevillning, hvartill Handtverkare och Idkare af sådana Näringar, som hvarken kunna bestämdt hänföras till Handel eller Handtverk och icke heller lyda under Hall-Rätt, blifvit taxerade för år 1845, enligt till Kongl. Commerce-Collegium inkomne Förteckningar.....	45-49.
Lit. G. Sammandrag af de till Kongl. Commerce- Collegium inkomne Förteckningar öfver Handtverkare på Landet för år 1845	

COMMERCE-COLLEGIUM

Underdåniga Berättelse

om

Fabrikernes och Manufacturernes ställning år 1845.

Stormäktigste, Allernådigste Konung!

Sedan Eders Kongl. Maj:ts och Rikets Commerce-Collegium den 17 December sistlidet år haft nåden öfverlemna dess underdåniga berättelse om inhemska fabriks- och handtverksnäringarne samt husväfnads-industrien jemte öfrige hus-slöjder under år 1844; så får Collegium nu i underdånighet afgifva berättelse i samma ämnen för år 1845, grundad på de af Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Länen och öfrige vederhörande derom gjorde uppgifter och anmälanden.

Härvid förekomma i främsta rummet fabrikerne och manufakturerna, hvilkas antal, enligt hvad i underdånighet bifogade tabell under Lit. A. utvisar, uppgick till 2,391 st. och hvarvid begagnades 16,826 arbetare. I jemförelse med förhållandet i berörde afseenden nästförutgångne år, hade antalet af fabriksverkstäder ökats med 29 st. men arbetspersonalen minskats med ett antal af 65.

De i afseende på tillverkningarnes mängd och värde betydligaste fabriks-handteringar voro följande:

1:o *Klädesfabrikerne.* Vid dessa verk, som år 1845 till antalet utgjorde 128 st. med 705 stolar och 3,870 arbetare, uppgick tillverkningen till 718,941 alnar kläde och 174,559 alnar diverse andra ylleväfnader, hvaribland må nämnas corderoy och drap, casimir, doffel och boj m. m., samt 4,983 st. filter, klädesshawlar och dukar: alltsammans värderadt till 4,931,419 R:dr. Om härmed jemföres förhållandet år 1844, visar sig, att mängden af fabricerade dukar och filter sistlidet år väl i någon mån ökats men att den hufvudsakligaste produktion till qvantiteten minskats med 14,422 alnar egentligt kläde och 15,243 alnar diverse ylleväfnader, hvadan ock värdet å klädesfabrikernes samtliga tillverkningar samma år med 116,285 R:dr understigit deras för år 1844 uppgifne produktionsvärde.

I Norrköping har å 92 fabriker, hvarvid användes 525 stolar och 2,860 arbetare, tillverkningen år 1845 utgjort 661,448 alnar kläde och diverse andra ylleväfnader samt 214 st. dukar och filter, tillsammans uppskattadt till 4,028,544 R:dr, eller 29,435 R:dr mera än fabrikationsvärdet år 1844. Bland Norrköpings fabrikanter hade Bolaget L. J. Söderberg & Arosenius, Chr. Lenning, G. Leidenfrost, Fredr. Bergwall, G. Roman & C:o, J. G. Fagerström, J. W. E. Zetterberg, H. Leopold och A. L. Soldin de betydligaste tillverkningar, uppgående hos förstnämnde bolag till 224,498 R:drs värde, hos Chr. Lenning till 195,634 R:dr och hos de öfrige ofvanbemälde Fabriksidkare hvardera till olika värden emellan 100,000 och 150,000 R:dr.

I Stockholm förfärdigades år 1845 vid 12 fabriker, med 57 stolar och en personal af 262 arbetare, 68,673 alnar klädes och andra ylleväfnader samt 3,683 st. dukar och filter till ett sammantaget värde af 334,836 R:dr, hvilket understiger nästförutgångna årets fabrikationsvärde med 92,727 R:dr, härrörande hufvudsakligen af den minskning i tillverkningen som uppkommit vid bolaget Öbergs Enka & C:o, under loppet af förlidet år nedlagde fabrik, der produktionen, hvilken år 1844 i värde uppgick till 151,084 R:dr, år 1845 skattades till endast 78,095 R:dr. I öfrigt var tillverkningen betydligast hos fabriksidkarne C. O. Vougt och J. G. Pfeiff och värderades vid den förres fabrik till 67,578 R:dr och hos den sistnämnde till 51,416 R:dr.

Uti 12 städer i Riket, oberäknade Norrköping och Stockholm, hvarest klädesfabriker under loppet af år 1845 varit i gång, åstadkommos ylleväfnader till ett sammantaget värde af 408,875 R:dr, hvilken summa med 61,948 R:dr understiger det för året nästförut upptagne fabrikationsvärde. De bland dessa städer, hvaruti den största produktion ägt rum, voro: Nyköping, vid hvars 3 egentliga klädesfabriker och en fabrik för corderoy tillverkats 19,625 alnar kläde och andra yllevaror samt 13,829 alnar corderoy och drap, alltsammans i värde ansedt till 146,263 R:dr; Halmstad, der hos fabriksidkaren J. R. Wallberg förfärdigats 20,150 alnar groft kläde, 19,336 alnar boj och 908 st. faltar, till ett sammanräknadt värde af 87,049 R:dr, samt Wexiö, vid hvars klädesfabrik, tillhörig Rådmannen J. Wahlqvist, åstadkommits 21,757 alnar kläde och boj, uppskattade till 63,705 R:dr.

Bland de på särskilta orter å landet anlagda 8 fabriker af ifrågavarande slag må här endast, såsom de förnämligaste, omnämnas 3 inom Östergöthlands län befintlige sådana verk, hvilka lemnade en production af 19,507 alnar, i värde upptagen till något öfver 100,000 R:dr.

I afseende å de fabriker, för hvilkas ändamålsenligt fortsatta bedrifvande fabriksidkarne C. O. Vougth i Stockholm och bolaget K. A. Almgren & S. O. Indebetou i Nyköping af Manufactur-Discont-Fonden undfått förlagslån, den förre för tillverkning af mattor och gröfre eller så kallade kommisskläden samt det sednare för åstadkommande af corderoys-väfnader, har blifvit upplyst att ofvanberörde vilkor för lånens bibehållande blifvit under sistlidet år behörigen iakttaget, men den fabrik för förfärdigande af finare kläden, till hvars utvidgande fabriksidkaren Öberg, under firma J. Öbergs Enka & C:o ur nyssnämnde fond äfven erhållit förlagslån, har, sedan Öberg aflidit och hans sterbhusdelägare efter honom gjort konkurs, blifvit nedlaggd; och har fondens fordran i berörde, ännu icke afdömd eller utredde konkurs blifvit bevakad och fondens rätt i öfrigt i afseende härå behörigen vårdad.

År 1845 införtullades diverse helylleväfnader, såsom doffel, faltar, mattor, casimir m. m. jemte flera andra slag, hvilka, med undantag af flanell, hvarom här nedan omförmåles, uppskattats till 181,145 R:dr eller 7,680 R:dr mindre

än värdet å importen af sådana varor året nästförut; och af så kallade halfylleväfnader infördes till riket sistlidet år alngods i värde upptaget till 1,020,227 R:dr, hvilket belopp öfverskjuter värdet af år 1844 importerade så beskaffade väfnader med 377,522 R:dr. Härförutan införtullades dukar af ull eller af ull och bomull för ett värde af 33,869 R:dr eller för 3744 R:dr mera än sistnämnde år, äfvensom, till följd af fartygs strandning, halfylleväfnader inkommo, värderade till 1,093 R:dr. Exporten förlidet år af hel- och halfyllevaror utaf åtskilliga slag är upptagen till 18,852 R:dr, hvilket utgör 5,944 R:dr mera än värdet å nästföregångna årets export af slika varor.

Till användande vid fabrikerne och för andra behof inom landet infördes till Riket sistlidne år 1,327,036 ℥ Jutsk och Isländsk ull samt 336,076 ℥ af andra slag, hvilken import, hvad de förstnämnde slagen beträffar, öfverskjuter införselsbeloppet år 1844 med 294,550 ℥ , men, hvad ull af andra slag angår, understiger importen af sådan vara samma år med 168,577 ℥ . Export af ull har år 1845 ej ägt rum.

I sammanhang med uppgiften rörande klädesfabrikationen torde böra nämnas förhållandet med de så kallade *etoffs-fabrikerne*. Vid dessa, till antalet 5 st., utgjorde tillverkningen, bestående hufvudsakligen af flaggduk, flanell och quinine, år 1845 tillsammans 51,503 alnar, värderade till 24,232 R:dr, hvilken fabrikation, jemförd med den för år 1844 uppgifne, visar en tillökning för nästlidet år, i qvantitet med 18,469 alnar och i värde med 6,747 R:dr. Produktionen af flaggduk ensam belöpte sig till 35,620 alnar och äfven den af flanell hade något ökats, ehuru i mindre betydlig mån. Importen af flanell utgjorde, enligt tull-specialerne, 1,919 ℥ , värde 5,557 R:dr, som med 716 R:dr understiger värdet å införseln af detta fabrikat år 1844.

Af kamulls- kamel- och så kalladt brodér-garn införtullades sistlidne år 22,474 ℥ äfvensom 16,163 ℥ ofärgadt och färgadt streichgarn, på grund af särskildt tillstånd, till riket inkommo.

2:o. *Bomulls- och Linneväfnads-fabrikerne*. Vid dessa verk, 34 till antalet och hvarvid 1,150 arbetare sysselsattes, har fabrikationen år 1845 uppgått till 1,292,640 alnar egentliga väfnader, bestående af flera slag deribland

hvitv bomullslärfv, shirting, cambric och callico utgjorde största qvantiteterne, samt 213,190 st. dukar, alltsammans i värde upptagit till 471,969 R:dr; och, om härmed jemföres tillverknings-uppgifterne för år 1844, befinnes, att fabrikationen af egentliga väfnader sistförflutne år till qvantiteten minskats med 412,992 alnar hvaremot mängden af tillverkade dukar samma år öfverstigit 1844 års produktion af sådane med 119,950 st., samt att sammanräknade värdet af år 1845 åstadkomne linne- och bomulls-väfnader understiger tillverkningsvärdet derå nästförutgångna året med 63,273 R:dr.

Den största mängd bomulls-väfnader förfärdigades sistlidet år, likasom de föregående åren, vid Rydboholms i Marks härad af Elfsborgs län af ett bolag anlagda mekaniska konstväfveri, hvilket bedrifves och till största delen äges af hemmansägaren Sven Ericsson och hvarest produktionen uppgick till 790,790 alnar förnämligast bomullslärfv, shirting och cambric. Denna qvantitet var väl 119,596 alnar midre än den året förut åstadkomne; men som fabrikationen förlidet år ändock var så betydlig att den öfversteg hvad vid alla öfrige bomullsväfnads-fabrikerne sammantagne blifvit förfärdigadt af bomulls alngods samt upplyst blifvit att ifrågavarande minskning vållats i följd af under året verkställd förändring af verket och dambyggnaderne, hvarigenom fabriken under 2 månader varit i sin verksamhet hämmad, äfvensom att antalet af fabriken väfstolar vid årets slut blifvit ökad med 20 st., så kan med säkerhet slutas att ägarne af denna inrättning, för hvars ändamålsenliga bedrifvande i större skala de undfått förlagslån af Manufaktur-Discont-Fonden, under år 1845 iakttagit och efterkommit de för lånets innehafvande föreskrifna vilkor.

Utom vid Rydboholms fabrik var tillverkningen betydligast vid bolaget S. L. Lamms väfveri, Heleneborg kalladt, i Stockholm, der fabrikationen utgjorde 104,409 alnar bomullslärfv m. m., och vid J. W. Busch's fabrik i Mölndahl inom Göteborgs- och Bohus län, hvarest tillverkningen uppgick till 89,860 alnar byx- och holstervartyg samt foderlärfv, äfvensom hos bolaget L. Fürstenberg & Co i Göteborg, der 1,322 dussin shawlar och dukar fabricerades.

År 1845 infördes till Riket hvita och färgade bomullsväfnader för ett värde af 396,050 R:dr eller för 24,730 R:dr mindre än året nästförut, äfven-

som af slika väfnader, blandade med lin, damast och dräll för 5,694 R:dr. Exporten åter af bomullsväfnader är uppskattad till 97,581 R:dr, hvilket öfverskjuter värdet å hvad af sådana väfnader utfördes år 1844 med 15,391 R:dr.

Af utländska linneväfnader införtullades sistlidne år för 12,103 R:dr, deraf 8,922 R:dr belöpte sig på artiklarne lärft och damast, hvaremot värdet å utförde linneväfnader, bestående af flere slag, men hufvudsakligast af lärft, är upptaget till 183,258 R:dr. Om härmed jemföres förhållandet år 1844, inhemtas, att importen af linneväfnader sistlidet år minskades med ett värde af 4,181 R:dr och att exporten deraf understeg värdet å nästföregångne året utförde väfnaden af så beskaffadt slag med 10,659 R:dr.

Hvitt bomullsgarn importerades förlidne år till en qvantitet af 250,752 L under N:o 26, och 1,182,142 L vid och öfver samma nummer, äfvensom ett parti af 3,031 L med strandade fartyg. Då dessa qvantiteter jemföras med de år 1844 införtullade, finnes, att importen af bomullsgarn under N:o 26 sistlidet år minskades med 57,921 L , hvaremot den af slikt garn vid och öfver nämnde nummer ökades med 177,075 L . Härjemte inkommo till Riket sistberörde år 115,094 L färgadt bomullsgarn, bestående nästan uteslutande af s. k. turkiskt rödt, hvarförutan 21,067 L färgadt garn, i auseende till fartygs strandning, till förtullning anmältes.

Den egentliga importen af lin samma år uppgick till 39 L och infördes från strandade fartyg af dylik vara 60 L . Af lin exporterades blott 146 L , hvilket belopp understiger det året nästförut till främmande orter utförde med 1,235 L .

3:o. *Mekaniska bomullsspinnerierne.* Desse fabriker, till antalet 9 st., dervid användes 1,100 arbetare, åstadkommo år 1845 en spånadsqvantitet af 2,520,133 L bomullsgarn till största delen under N:o 26, värderade till 1,340,698 R:dr, hvilken produktion öfverstiger den år 1844 åstadkomne, till qvantiteten med 221,352 L och i värde med 100,845 R:dr.

Följande bland dessa fabriker ägde förlidet år största fabrikationen, nemligen: det å Anderstorp i Hallands län anlagda spinneri, tillhörigt Grosshandelsbolaget A. H. Evers & C:o, hvilket lemnade en produktion af 659,384 L ,

Strömma fabrik vid Carlshamn, som äges af ett bolag, der spånadsquantiteten utgjorde 477,445 Z ; Grosshandlanden August Bergmans vid Harg nära Nyköping anlagda spinneri, hvarvid tillverkningen uppgick till 407,581 Z ; Näs fabrik i Elfsborgs län, tillhörig bolaget P. W. & J. T. Berg, der fabrikationen utgjorde 305,458 Z samt Grosshandlanden G. F. Hennigs spinneri, Rosendahl kalladt, i Göteborgs- och Bohuslän, hvarest tillverkades 217,787 Z garn af ifrågavarande slag:

Enligt hvad nyssnämnde förhållande utvisar och med vederbörlige bevis särskildt blifvit ådagalagdt, hafva bolaget Evers & C:o, samt Grosshandlaren Hennig, hvilka för ändamålsenligt bedrifvande af deras ofvanberörde spinneri- verk undfått och innehafva förlagslån af Manufaktur-Discont-Fonden, år 1845 hvar för sig verksamt fortsatt omförmålta fabriksrörelse, hvarigenom de fullgjort de för lånens bibehållande stadgade villkor.

Införseln af bomull samma år belöpte sig till 3,386,769 Z , eller 176,742 Z mera än hvad af detta råämne år 1844 importerades; hvarförutan från strandade fartyg ett parti bomull af 24,000 Z inkom.

4:o. *Segel- och Tältduksfabrikerne*, hvilkas antal utgjorde 9 st. med 604 arbetare, lemnade år 1845 en produktion af 404,584 alnar, bestående hufvudsakligast af segelduk och till en jämförelsevis mindre betydlig del af tältduk och buldan, alltsammans uppskattadt till 225,266 R:dr; och understeg nämnde varumängd den vid dessa fabriker år 1844 tillverkade med 40,514 alnar.

Den betydligaste fabrikation hade sistlidet år, liksom de föregående, Grosshandlanden W. Gibson vid dess fabrik Jonsered i Göteborgs- och Bohuslän, hvarest förfärdigades 289,503 alnar segel- och tältduks-väfnader, värderade till 165,762 R:dr, hvilken tillverkning, ehuru i quantitet af 21,159 alnar, understigande den för året nästförut derstädes angifne, likväl i värde med 613 R:dr öfverskjuter samma års produktion. Och har sålunda ägaren af detta verk, hvilken undfått förlagslån af Manufaktur-Discont-Fonden, ådagalagt att han sistlidet år fullgjort det för lånets bibehållande stadgade villkor af fabriken ändamålsenliga bedrifvande i större skala.

Importen af segel- och tältduk nästförflutna året är upptagen till 3,324 R:dr, hvilket belopp, sammanräknadt med 49 R:dr, eller värdet å ett mindre parti segelduk, som, i anseende till fartygs strandning, förtullades, ungefärligen motsvarar värdet å hvad af ifråvavarande slags väfnader inkom år 1844. Exporten åter af segel- och tältduk förstnämnde år är uppskattad till 5,326 R:dr, eller 13,081 R:dr mindre än utförselsvärdet året förut.

Af hampa inkom till Riket år 1845, 9,872 *Sk℔*, hvilket quantum, obereknade 19 *Sk℔*, som från förolyckade fartyg införtullades, utgör 3,463 *Sk℔* mera än hvad af berörde vara importerades nästföregångna året.

5:o. *Sidenfabrikerne*. Antalet af dessa verk, alla i Stockholm, utgjorde år 1845, 18 st. och den dervid anställde arbetspersonal uppgick till ett antal af 565. Tillverkningen bestod af 132,681 alnar diverse slags siden och halfsiden väfnader samt 136,456 st. dukar, flörshufvor, m. m., allssammans värderadt till 606,267 R:dr. Fabrikationen af dukar m. m. understeg väl den för året nästförut uppgifna med 12,058 st., men qvantiteten af förfärdigadt väfnads alngods öfversköt samma års tillverkningsbelopp af sådan vara med 20,558 alnar, i följd hvaraf det hela af år 1845 åstadkomne sidenfabrikater i värde öfversteg 1844 års produktion med 23,749 R:dr. Af felb tillverkades endast 23 alnar och af sammet blott 10 alnar.

Den betydligaste sidenfabrik ägdes och bedrefs af bolaget Casparsson & Schmidt, hvarest tillverkningen uppskattades till 150,029 R:dr. Bland de öfrige sidenfabrikanter åstadkommo K. A. Almgren och L. Meyerson de största qvantiteter sidengods, uppgående i värde hos den förre till 104,061 R:dr och hos Meyerson till 94,447 R:dr.

Af silke importerades förlidet år 33,221 *℔* eller 2,020 *℔* mera än år 1844, och värdet å förstnämnde år införtullade utländska hel- och halfsiden-väfnader, hvaribland 1482 *℔* sammet och 3,540 *℔* felb och peluche, utgjorde 238,245 R:dr, hvilken summa understiger den, i afseende å importen af dylika väfnader år 1844 uppgifna, med 35,125 R:dr. Exporten af hel- och halfsiden-väfnader sistlidet år, uteslutande till Finland och Norrige, uppgick till ett värde-

värde-belopp af endast 1,256 R:dr eller 6,932 R:dr mindre än hvad af sådana varor nästföretgånga året utskeddades.

6:o. *Bandfabrikerne*, 11 till antalet, lemnade år 1845 en tillverkning af åtskilliga slags band, hufvudsakligen af siden, beräknade dels efter stycken, dels i alntal, för ett värde af 48,877 R:dr, eller 3,242 R:dr mindre än fabriktionsvärdet år 1844.

Vid de särskilde bandfabriker här i staden, som ägas af C. G. Tillmans Enka och Fabriksidkaren C. W. Fagerlin, åstadkommas de betydligaste tillverkningar, hvilka belöpte sig i värde, å den förstnämndes fabrik till 14,764 R:dr och vid Fagerlins till 13,634 R:dr. Sistlidet år införetullades 9,458 R utländska band af flera slag, tillsammans värderade till 104,275 R:dr eller 29,562 R:dr mera än import-värdet året nästföret. Exporten af band, bestående nästan uteslutande af bomulls- ylle- och linneband, uppgick till 3,843 R:dr, hvilket öfverskjuter värdet å utförseln år 1844 med 258 R:dr.

7:o. *Cattuns-tryckerierne*. År 1845 verkställdes vid 20 inrättningar af detta slag tryckning af 143,073 alnar cattuner och möbelsitz m. m. samt 198,357 st. dukar och shawlar, hvilken fabriktionsquantitet öfversteg den år 1844 åstadkomna med 58,712 alnar cattuner m. m. och 44,023 st. dukar, m. m. Tryckningsvärdet å alltsammans är upptaget till 90,090 R:dr eller 13,367 R:dr mera än det för sistberörde år angifna.

Å det i Götheborgs fögderi anlagda, J. Pinei Enka tillhörige cattunstryckeri samt vid C. J. Ljungbergs fabrik i Ulricehamn verkställdes den betydligaste tryckning af väfnader, uppgående i värde, å förra stället till 36,562 R:dr och å det sistnämnde till 25,257 R:dr.

Enligt tull-specialerne importerades sistlidne år tryckta bomulls-väfnader för 243,644 R:dr, hvilket, oberäknadt ett obetydligt parti af 48 R:drs värde, som efter strandning inkom, öfverskjuter värdesumman å 1844 års import af sådana väfnader med 68,767 R:dr.

8:o. *Färgerierne*. Vid de i Riket år 1845 befintliga 332 fabriker af nämnde slag, och hvarvid 1,018 arbetare användes, har, så vidt derom till

Collegium inkomna uppgifter föranleda, färgerilönen uppgått till ett sammanräknadt belopp af 466,307 R:dr eller 6,890 R:dr mera än som för år 1844 verkställd färgning beräknades. Den betydligaste färgning åstadkoms förstberörde år vid de i städerna Norrköping, Borås och Stockholm inrättade färgerier äfvensom vid den bolaget Röhss & Brusewitz tillhörige, nära Götheborg anlagda fabrik, hvarest färgerilönen för 70,000 ℔ garn belöpte sig till 23,333 R:dr.

9:o. *Sockerraffineringsverken.* Dessa verk, hvilka år 1845 till antalet utgjorde 22 st., åstadkommo berörde år en fabrikation af 11,640,354 ℔ socker och 4,231,256 ℔ sirup, alltsammans i värde upptaget till 3,714,266 R:dr; och om dessa qvantiteter jemföras med de nästföregående året tillverkade, finnes, att sistlidne års production af förädladt socker och sirup öfversteg 1844 års fabrikation deraf, i qvantitet med tillsammans 917,221 ℔ och i värde med 452,239 R:dr.

De största qvantiteter socker-fabriker bereddes förlidet år, likasom de föregående åren, vid Grosshandlanden D. Carnegie J:rs sockerförädlingsverk nära Götheborg, hvarest tillverkades 4,870,595 ℔ socker och sirup, samt vid Fabriksbolaget L. E. Magnus & Comp. sockerbruk i Götheborg, der fabrikationen af slika varor uppgick till 1,521,393 ℔ .

De i Stockholm varande 12 sockerfabriker lemnade år 1845 en produktion af 6,424,503 ℔ socker och sirup, beräknade till ett sammanlagdt värde af 1,450,149 R:dr. Bland dervarande sockerbruksidkare hade jemväl förlidet år det så kallade Brunkebergs bolag den största fabrikation, belöpande sig till 1,040,578 ℔ . Dernäst var tillverkningen betydligast vid det bolaget Bachman & Meyer tillhörige socker-raffinaderi, hvarå nämnde fabriker åstadkommos till en qvantitet af 803,086 ℔ .

Vid ett i Landskrona anlagdt sockerbruk bereddes samma år af hvitbetor 28,559 ℔ råsocker och 22,726 ℔ sirup hvarigenom tillverkningen af så beskaffade sockerfabriker, jemförelsevis till föregående årets, ökats med 13,058 ℔ ; och hafva sålunda verkets ägare, hvilka till understöd för bedrifvande af denne på försök införde fabrikation undfått ett mindre förlagslån af Manufactur-Discontfonden, visat att det för lånets bibehållande stadgade vilkor blifvit uppfyllt.

Importen af rått, oförädladt socker uppgick år 1845 till 18,892,023 Z , hvarjemte, i följd af strandning, 81,936 Z till Riket inkommo. Summan af berörde qvantiteter sammantagne öfverskjuter införselsbeloppet af nämnde artikel år 1844 med 564,504 Z .

Utförseln förstnämnde år af inom landet förädlade sockerfabrikater, nästan uteslutande till Finland och Norrige, utgjorde 1,274,518 Z och bestod hufvudsakligen af toppsocker. Exporten af ifrågavarande varor belöpte sig till 46,972 Z mera än år 1844.

10:o. *Tobaks- och Snusfabrikerne.* Af dessa inrättningar utgjorde förlidet år antalet 89 st. och den dervid åstadkomne fabrikation uppgick till 1,573,172 Z diverse slags rök- och tuggtobak, hvaribland cigarrer, samt 2,259,752 Z snus, i sammanräknadt värde upptagne till 1,149,826 R:dr. Produktionen var väl till qvantiteten 107,066 Z mindre än den för år 1844 uppgifne, men värdet å fabrikationen skattades till 10,984 R:drs högre belopp, än det som beräknades för samma års tillverkning af ofvanberörde varor.

Den största qvantitet tobak och snus bereddes nästlidne år vid fabriksidkaren J. F. Ljunglöfs tobaksförädlingsverk i Stockholm, belöpande sig till 513,368 Z , och vid den Grosshandlanden Th. A. Aspelin tillhörige fabrik derstädes, hvarest af nämnde slags fabrikater åstadkommos 458,780 Z .

Införseln berörde år af oförädlade tobaksblad samt stjelkar uppgick till 4,023,384 Z , hvilket quantum med 991,020 Z öfverskjuter importen af dylika råämnen året förut. Af förädlad karfvad och spunnen tobak samt cigarrer och snus inkommo 28,856 Z eller 5,818 Z mera än år 1844; hvarförutan 81 Z karfvad och spunnen tobak, till följd af fartygs strandning, anmäldes till förtullning.

Exporten af inom Riket förädlad tobak, hvaraf större delen afgick till Finland, utgjorde förlidet år endast 18,271 Z , eller 70,999 Z mindre än utförselsbeloppet nästföregångna året.

11:o. *Läderfabrikerne.* Dessa verk ökades, i förhållande till deras antal år 1844, med 27, så att de sistlidet år utgjorde 336 st., deribland 230 st. voro å landet belägna. Tillverkningen uppgick till 1,050,131 Z sul- och smor-

läder samt 141,073 st. skinn, tillsammans värderade till 714,492 R:dr. Då härmed jämföras fabriktions-uppgifterne för året förut, inhemtas, att mängden af beredda skinn år 1845 ökades med 11,279 st., att deremot produktionen af sul- och smorläder samma år minskades med en kvantitet af 29,697 Z , samt att värdet å det hela af läder-fabrikationen merberörde år understeg det som för år 1844 beräknades med 37,243 R:dr.

Vid det garfveriverk i Stockholm, som äges af fabriks-bolaget Hale Lewin & von Koch åstadkoms år 1845 den största kvantitet läderfabrikater, utgörande 63,000 Z .

Samma år importerades 2,209,586 Z oberedda hudar och skinn, hvartill komma 1,020 Z , i anseende till strandning införtullade, och utgjorde sammanlagde beloppet 448,825 Z mera än hvad af sådana varor år 1844 från utrikes orter infördes. Importen af beredt läder samt färgade och tryckta skinn m. m. uppgick till 21,852 Z , hvilken varumängd öfverskjuter införseln af dylika fabriker nämnde år med 7,656 Z . Exporten af lädervaror år 1845 belöpte sig till endast 226 Z , eller 2,381 Z mindre än utförseln deraf året nästförut.

Vid de tvänne i Stockholm befintliga fabriker för tillverkning af *saffian* förfärdigades nästlidne år 5,341 st. saffiansskinn, hvilken kvantitet, värderad till 12,438 R:dr, öfversköt den år 1844 producerade med 434 st. skinn, och bereddes största delen deraf, eller 4,362 st., vid den Åldermannen J. Westin tillhörige saffians-fabrik derstädes.

12:o. *Fabrikerne för åstadkommande af glas.* Fabrikationen vid dessa verk, till antalet 14 st., utgjorde år 1845, 4,790 kistor taffel- och annat fensterglas, uppskattade till 192,398 R:dr, samt åtskilliga sorter glaskärl af 165,561 R:drs värde, eller för tillsammans 357,959 R:dr. Tillverkningen minskades, i förhållande till föregående årets, med 38 kistor fensterglas och produktionen af glaskärl understeg i värde sistnämnda årets med 68,614 R:dr.

Den betydligaste tillverkning af glasvaror ägde rum förlidet år vid Rejmyra bruk i Östergöthlands Län, hvarest sådana varor åstadkommas för ett värde af 56,899 R:dr. Dernäst var fabrikationen störst vid Bromö glasbruk i Skaraborgs

Län samt Johannisholms fabrik i Stora Kopparbergs Län, uppgående i värde å förra stället till 45,100 R:dr och å det sednare till 43,008 R:dr.

Bland glasbrukssidkarne hade tvänne undfått förlagslån af Manufactur-Discont-Fonden, nemligen bolaget Wadström & Nygren, såsom ägare af Wentzelholms glasbruk i Calmar Län och Årnäs glasbruk i Skaraborgs Län, för åstadkommande derstädes af efter engelskt sätt förfärdigade porterbouteiller samt C. Ramström för bedrifvande af en ändamålsenlig tillverkning af hvitt fenster- och spegelglas vid Sandö glasbruk i Westernorrlands Län. Wadström och Nygren hafva med bevis från vederbörande embetsmyndigheter styrkt att nyssnämnde fabrikation af porterbouteiller vid berörde verk under loppet af sistlidet år ändamålsenligt bedrifvits, hvarigenom de fullgjort det vid lånets beviljande stadgade villkor. Ramström åter har, enligt hvad Collegium förut i underdånighet anmält, gjort konkurs, i hvilken fondens fordran blifvit bevakad; och har Sandö glasbruk sedermera öfvergått i annan mans ägo.

Samma år införtullades glasfabrikater af flerfaldiga slag, deribland 52,699 st. bouteiller, flaskor och burkar, för ett sammantaget värde af 147,308 R:dr, hvilket utgör 8,745 R:dr mer än värdet å de glaspartier, som året nästförut importerades. Exporten af åtskilliga sorter glaseffekter, uppgående till ett värdebelopp af 4,430 R:dr, understeg utförselsvärdet år 1844 med 5,516 R:dr.

13:o. *Fabrikerne för åstadkommande af papper.* Antalet af dessa inrättningar utgjorde förlidet år 87 st. och tillverkningen bestod af 210,138 ris papper af flerehanda slag, äfvensom af en stor quantitet papper, beräknad dels efter vikt, dels i stycketal, rullar och bundtar, alltsammans i värde antaget till 731,353 R:dr. Fabrikationen af papper, beräknad i ristal, understeg väl den för nästföregångne året uppgifne med 3,708 ris, men produktionen af berörde vara, beräknad efter vikt eller i stycke- och rulltal, ökades så att sammantagna värdet å hela pappersfabrikationen år 1845 uppgick till 465 R:drs högre belopp än år 1844.

Bland samtliga pappersbrukssidkarne i Riket hade Fabriksidkaren S. M. Sunnerdahl vid dess verk, Klippan kalladt, i Christianstads Län, jemväl sistlidet år den betydligaste tillverkning, som utgjorde 27,764 ris och värderades

till 130,063 R:dr. Utom vid Klippans fabrik var produktionen störst vid följande pappersbruk, nemligen: Lessebo och Tånga bruk i Kronobergs Län, tillhörige Bergsrådet J. L. Aschan, hvilka lemnade en sammantagen fabrikation af 23,246 ris, 35,852 st. och 624 rullar; Gryksbo i Stora Kopparbergs Län belägne bruk, som äges af Fabriksidkaren J. H. Munktell, hvarest tillverkningen uppgick till 22,186 ris, samt Holmens Fabrik i Norrköping, tillhörig H. C. Trozelli, hvarvid produktionen utgjorde 22,058 ris.

Ägaren till Holmens nyss omförmälde pappersbruk, hvilken af Manufaktur-Discont-Fonden erhållit förlagslån för anläggande och bedrivande af denne för machinkraft inrättade fabrik, har med bevis från vederbörande Hallrätt styrkt att fabriken blifvit ändamålsenligt fortsatt och derigenom ådagalagt att det vilkor, hvarunder lånet erhållits, under sistlidet år blifvit fullgjordt och iakttagit.

Importen af diverse sorter utländskt papper samma år uppgick i värde till 20,706 R:dr eller 5,390 R:dr mera än år 1844; hvaremot af slika fabriker utfördes förstberörde år för ett värde af 46,242 R:dr, hvilket likväl med 11,465 R:dr understiger värdebeloppet å utförsels-qvantiteterne af papper nästföregångne året. Af lump till pappersberedning införtullades år 1845 endast 2 *L*℥, men exporten af denna vara samma år belöpte sig till 3,247 *L*℥.

14:o. *Oljeslagerierne.* Vid dessa inrättningar, 49 till antalet, utgjorde år 1845 fabrikationen 187,146 kannor lin- och rof-olja, hvarjemte efter prässningen erhöles 4,501 *Sk*℥ oljekakor, alltsammans i värde ansedt till 274,083 R:dr.

De största qvantiteter olja tillverkades äfven förlidet år vid Handlanden M. E. Delbancos oljeslageri i Götheborgs- och Bohus Län, hvilket lemnade 57,000 kannor lin- och rof-olja samt 2,270 *Sk*℥ oljekakor af tillsammans 90,540 R:drs värde.

Fabrikationen vid det af Grosshandlanden G. Sommelius i Stockholm anlaggda *olje-raffineringsverk*, efter en förbättrad method, hade samma år än ytterligare utvidgats så att den uppskattades till 110,768 R:dr eller 29,055 R:dr mera än nästförlutne året.

År 1845 införtullades 244,108 kannor hamp-, lin- och rof-olja, deraf 226,828 kannor hampolja. Denna införsels-qvantitet understeg med 55,937

kannor importen af dylika varor år 1844. Af olja exporterades förstnämnde år endast 74 kannor, utgörande likväl 22 kannor mera än utförseln året förut, men af oljekakor afsattes till utrikes ortor 108,320 *L*℔, värderade till 64,992 R:dr eller 11,557 R:dr mera än värdet å exporten af sådana fabrikater år 1844.

Af lin- rof- och hampfrö infördes förlidet år 3,874 tunnor, hvilket belopp öfverskjuter 1844 års import med 289 tunnor. Exporten af berörde varor, till större delen linfrö, belöpte sig till 13,143 tunnor eller 3,007 tunnor mindre än hvad deraf utskeppades sistnämnda år.

15:o. *Fabrikerne för tillverkning af porcellaine.* Denna fabrikation, som fortfarande bedrifves endast å tvänne ställen inom Riket, nemligen Rörstrand i Stockholm och Gustafsberg i Stockholms Län, uppgick år 1845 i värde, å förra stället till 130,773 R:dr och å det sednare till 153,000 R:dr, eller tillsammans 283,773 R:dr. Vid jemförelse med 1844 års tillverkning, befinnes, att produktionen å bägge porcellainesbruken sistlidet år ökats, vid Rörstrands fabrik med ett värde af 18,287 R:dr samt vid Gustafsberg med 23,000 R:dr, så att sammanlagde fabrikationsvärdet år 1845 öfverstigit det för föregående årets tillverkning beräknade med 41,287 R:dr.

Vid anställd besigtning å Gustafsbergs fabrik, för hvars förbättrande och utvidgande förlagslån af Manufactur-Discont Fonden blifvit ägarne meddeladt, har Collegium inhemtat att samma verk, hvars tillverkning, på sätt berördt är, ökats, ändamålsenligt och med drift fortsättes, hvadan de vilkor blifvit behörigen uppfyllde, hvarunder nämnde lån får på bestämd tid innehafvas.

Förstnämnde år införtullades 61,658 ℔ porcellaine, i värde uppgifne till 43,123 R:dr, hvilken import öfverskjuter nästföregångna årets, till quantiteten med 9,312 ℔ och i värde med 14,086 R:dr. Exporten af berörde vara utgjorde blott 2,631 ℔, då den deremot år 1844 uppgick till 61,114 ℔.

16:o. *Såpsjuderierne,* till antalet 17 st., lemnade år 1845 en tillverkning af 15,473 fjerdingar såpa, skattade till 97,515 R:dr, hvilken produktion, jemförd med den år 1844 åstadkomne, visar en minskning i fabrikationen förstnämnde år, i afseende på quantiteten, af 1,198 fjerdingar och till värdet, af 6,170 R:dr. Jemväl förlidet år var tillverkningen störst vid de i Stockholm

inrättade 11 fabriker af detta slag, hvarest bereddes 10,492 fjerdingar såpa, värderade till 67,800 R:dr.

Importen af nämnde fabrikat utgjorde samma år 205 *L*℔, och exporten deraf 2,137 *L*℔, eller 528 *L*℔ mera än året förut.

17:o. *Fabrikerne för åstadkommande af mekanisk redskap.* Vid dessa verk, till antalet 24 st., förfärdigades nästlidne år machinerier och redskap för ett värde af 241,604 R:dr, som öfverskjuter fabrikationsvärdet år 1844 med 14,748 R:dr; och hafva härförutan vid Motala mekaniska verkstad, som icke, i likhet med andra fabriker, lyder under Hallrätt eller är ställd under Collegii inseende, tillverkningarne, enligt lemnad uppgift, i sammanräknadt värde uppgått till 229,450 R:dr.

I afseende på ofvanberörde under Hallrätt lydande machinfabriker, må följande, såsom de betydligaste, omförmälas, nemligen: Nyköpings mekaniska faktori, tillhörigt Nyköpings bruks- och factori-bolags konkursmassa, hvarest fabrikationen uppskattades till 52,779 R:dr; den af fabriksidkaren Alex. Keiller i Götheborg anlagda mekaniska verkstad, der tillverkningen i värde uppgick till 50,000 R:dr, samt fabriksidkaren A. Malcolms machinfabrik i Norrköping, hvarå förfärdigades mekanisk redskap för 45,000 R:dr.

Vid Motala mekaniska verkstad samt A. Malcolms machinfabrik i Norrköping, för hvilkas ändamålsenliga bedrifvande förlagslån af Manufaktur-Discont-Fonden erhållits, hafva tillverkningarne sistlidet år ökats, hvarigenom de vilkor blifvit fullgjorde hvarunder lånen få fortfarande under bestämd tid innehafvas. Nyköpings factori-bolag åter, hvilket äfven undfått förlagslån ur nämnde fond, har, på sätt Collegium förut i underdånighet anmält, varit föranlåtit göra cession; och beror ännu denna vidlyftiga konkursmassa, för hvars räkning nämnde verk sistlidet år bedrifvits, på utredning.

Samma år införtullades redskap och machiner, i värde upptagne till 40,209 R:dr, eller 2,603 R:dr mera än år 1844. Exporten af sådane artiklar år 1845 ansågs i värde till 10,453 R:dr, hvilket med 7,487 R:dr understiger det värde, hvartill utförseln af machinerier och redskap föregångna året beräknades.

18:o. *Porterfabrikationen.* Denna tillverkning, som åstadkommes endast vid Grosshandlanden D. Carnegie J:rs porterbryggeri nära Göteborg, bestod sistlidet år af 300 oxhöfden, 189,000 helbouteiller och 245,400 halfbouteiller porter samt 60,000 helbouteiller Ale och uppskattades till 91,846 R:dr. Fabrikationen hade till qvantiteten minskats, i förhållande till föregående årets, hvadan och värdet derå utgör 22,396 R:dr mindre än det som angafs å berörde års produktion.

År 1845 införtullades 5,122 kannor porter och andra ölsorter, hvarjemte 1,256 kannor porter, i följd af strandning, inkommo. Sammantagne import-qvantiteten öfverstiger med 2,679 kannor hvad af dessa drycker infördes året förut; exporten åter af så beskaffade varor uppgick till 62,932 kannor och öfversköt 1844 års utförsels-belopp med 24,759 kannor.

Tillverkningarne vid alla öfrige, här förut icke omförmälte fabriks- och manufactur-inrättningar hvilka, såsom varande hvar för sig af mindre anmärkningsvärd omfattning; Collegium, till undgående af ökad vidlyftighet, ansett icke nödigt att här specificera, hafva år 1845 uppgått till ett sammanräknadt värde af 944,918 R:dr, och utgjorde antalet af dessa inrättningar och verkstäder 1,188 st., dervid varit begagnade 3,104 arbetare. I sammanhang härmed torde likväl särskildt böra nämnas, att för idkande af jern- och metall-manufacturen i Eskilstuna 150 mästare, 206 gesäller och 486 lärlingar eiler tillsammans 842 personer varit samma år derstädes anställda.

Utom de fabrikanter, hvilka såsom innehafvare af förlagslån af Manufactur-Discont-Fonden blifvit här ofvan uppgifne, hafva jemväl följande idkare, till följd af Eders Kongl. Maj:ts nådiga resolutioner undfått och under loppet af år 1845 innehaft så beskaffade lån af nämnde fond, nemligen: fabriksidkarne P. W. & J. T. Berg för deras vid Nääs egendom i Elfsborgs Län gjorde anläggningar af mekaniskt bomullsspinneri, väfverifabriker af åtskilliga slag, mekanisk verkstad och fabrik för tillverkning af kardläder; N. Nordlander och C. M. Hernod, hvilka öfvertagit det lån Benj. Fyhn i listiden undfått för en i

Skellefteå socken af Westerbottens Län inrättad fabrik för beredning af terpentin, hartz och kimrök; Bruksidkaren A. Zethelius för hans vid Nyby bruk i Södermanland inrättade valsverk till beredande af ämnesjern för smidesmanufacturen m. m.; fabriksidkaren C. G. Mineur för en inrättning till tryckning med oljefärg å mattväfnader; Hof-Marskalken Grefve N. Bark för åstadkommande af ett caffè-surrogat af hvitbetor samt Bleckslagaren Fr. Rippe i Christianstad för tillverkning af ett nytt slags spritlampor. Och hafva de 5 förstnämde lån-innehafvarne, enligt hvad dels vid hållne besigtningar blifvit utrönt dels för Collegium känt är, under omförmälte år, ändamålsenligt underhållit och fortsatt deras fabriker och tillverkningar samt sålunda fullgjort de villkor, hvarunder lånen blifvit dem meddelade. I afseende åter å Rippe har väl förekommit, att enligt hvad upplyst blifvit, hans lamptillverkning blifvit i det närmaste nedlagd, men, i anledning af Collegii underdåniga hemställan, har Eders Kongl. Maj:t, i anseende till särskildt förekomne omständigheter, genom nådigt bref tillåtit Rippe att få lånet under viss tid och bestämde villkor fortfarande innehafva.

Af hvad Collegium sålunda rörande inhemska fabriksnäringarne i underdånighet anmält och ofvan åberopade Tabell (Lit. A.) närmare upplyser, täcktes Eders Kongl. Maj:t nådigt inhiemta, att de år 1845 i Riket åstadkomna fabriks- och manufaktur-tillverkningars sammantagna värde utgjort . R:dr 17,075,678 samt att då derifrån afdrages det i Collegii sednast afgifna underdåniga berättelse upptagna värde å de år 1844 inom landet tillverkade fabrikater 16,595,143

så återstår en summa af R:dr 480,535, hvarmed produktionsvärdet år 1845 öfverskjuter det värdebelopp, hvartill 1844 års fabrikation blifvit uppskattad; och ådagalägger detta förhållande att, ehuru tillverkningarne i några fabrikationsgrenar sistlidet år minskats, fabriksnäringen i det hela under samma år varit i tilltagande.

Uppå antatet af de fabriker, till hvilkas anläggande Collegium år 1845 utfärdat tillståndsbref, äfvensom å de patenter på här och i Riket okända

uppfinnningar, hvilka Collegium samma år meddelat, får Collegium i underdånighet bifoga förteckningar (Lit. B. och C.)

Vidkommande dernäst *husslöjderne* och deribland den vigtigaste af dem alla, nemligen väfveri-näringen; så synes väl de från tullkamrarne i Borås och Ulricehamn meddelte uppgifter på qvantiteterna af derifrån år 1845 förpassade, i Elfsborgs Län åstadkomne husväfnader, kunna föranleda till den föreställning som skulle tillverkningen deraf sistnämnde år icke obetydligt hafva understigit det belopp som för år 1844 blifvit uppgifvet. Men utom det att någon särskild orsak till en så beskaffad minskning, i händelse den verkligen ägt rum, icke blifvit af vederbörande embetsmyndigheter uppgifven eller anmärkt, torde i allt fall berörde förhållande under ett enda år icke kunna föranleda till den slutsats, att denna för ifrågavarande ort hufvudsakliga och der allmänt idkade näring vore i aftagande. I de andra Länen åter, der väfverislöjden idkas, hvaribland må nämnas såsom förnämligast Westernorrlands och Gefleborgs Län, har, enligt hvad vederbörande kronofogdars till Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Länen afgifne närings-uppgifter föranleda, husväfnads-industrien fortgått såsom hittills och tillverkningarna varit till qvantiteten enahanda med dem, som för år 1844 blifvit uppgifne.

I premier för de nästföretgångne år i Westernorrlands Län åstadkomne tillverkningar af finare lärftsväfnader har år 1845 blifvit af de till manufacturernes befrämjande anslagne medel utbetald en summa af 3,579 R:dr, 24 sk., 9 rst., hvilken med 121 R:dr, 36 sk., 6 rst. öfverstiger det belopp som år 1844 för sådant ändamål utgick.

Med öfrige, i åtskilliga landsorter idkade husslöjder; hvilkas hufvudsakliga beskaffenhet Collegium uti dess underdåniga berättelse för år 1843 omförmält, förhåller sig, enligt vederbörandes uppgifter, på enahanda sätt som under de sistförflutne åren, så att de slöjder och den konstskicklighet, som på särskilde ställen under en längre tiderymd idkats och utvecklats, derstädes fortfarande bibehållit sig, utan att hafva i någon märklig mån hvarken af eller tilltagit.

Beträffande slutligen *Handtverkerierne*; så enär, enligt hvad Collegium i dess underdåniga berättelser för de föregående åren anmält, handtverkarne icke äro ålagde att uppgifva quantiteterna och värdet å deras tillverkningar, saknar Collegium ock tillfälle att i detta ämne meddela några närmare eller mera omfattande upplysningar än hvar till i underdånighet bifogade sammandrag under Lit. D. E. F. och G. föranleda. Utaf dessa sammandrag inhemtas, att antalet af handtverksmästare i städerna och af dem oberoende köpingar berörde år utgjort 6,206, af deras gesäller 5,594, af lärningar 7,219 samt af andre vid handtverken skattskrifne arbetare 540, tillsammans 19,559 personer: att idkare af sådane stadsmanna-handteringar, hvilka egentligen hvarken kunna hänföras till handel, fabriksrörelser eller handtverk, uppgått till ett antal af 4,126 och deras arbetare till 3,836 eller sammanräknadt 7,962 personer: att antalet af samtliga gerningsmän eller sockenhandtverkare å landet blifvit beräknadt, af mestare till 11,789 och af deras lärningar till 8,307 eller tillhopa 20,096 personer, samt att den bevillning till Kongl. Maj:t och Kronan, hvar till handtverkarne i städerna och omförmälde köpingar äfvensom idkare af andra handslöjder derstädes blifvit år 1845 i och för deras rörelse taxerade, uppgått för handtverkarne till 91,139 R:dr, 28 sk. samt för de öfrige idkarne till 26,958 R:dr, 7 sk. Vid jemförelse här af med förhållandet i enahanda afseenden år 1844 befinnes, att år 1845 antalet af de i och för handtverken i städerna och köpingarne anställda personer blifvit ökad, af mestare med 244, af gesäller med 76 och af lärningar med 259, eller sammantaget med 579, men att deremot andre vid handtverken begagnade personers antal minskats med 172: att af dem: hvilka idka sådane handteringar som ej kunna betraktas såsom fabriker eller handtverk, antalet af mestare blifvit minskadt med 32, men af deras arbetare på det hela ökad med 28: att mängden af handtverkare å landet eller så kallade gerningsmän blifvit ökad med 374 personer men af deras lärningar minskad med 221, samt att den bevillning handtverkarne i städerna för samma år erlagt, öfverstiger den för år 1844 debiterade med 793 R:dr, men deremot, i fråga om öfrige omförmälde idkare, understiger med 63 R:dr det bevillningsbelopp som sistnämnde år blifvit dem påfördt.

Af slöjdevaror, i tulltaxan ej specificerade, exporterades sistlidne år för ett värde af 1,798 R:dr, hvilket öfverstiger värdet å exporten af sådane tillverkningar år 1844 med 841 R:dr.

Collegium framhårdar med djupaste vördnad,

Stormäktigste, Allernådigste Konung!
Eders Kongl. Maj:ts

underdånigste, tropligtigste
undersåter och tjenare

C. D. SKOGMAN.

E. W. BRANDEL.

Stockholm den 17 December 1846.

Rob. Engelke.

Lit. A.

Jemförelse-Sammandrag

för åren 1844 och 1845.

General-Sammandrag öfver de vid Manufacturierne befintliga Stolar och Arbetare samt Tillverkningsvärde för nedanskrifne år.

	År 1844.				År 1845.			
	Fabriker.	Stolar.	Arbetare.	Tillverkningsvärde.	Fabriker.	Stolar.	Arbetare.	Tillverkningsvärde.
Bomulls- och Linne-Fabriker	34	860	1,028	535,242	34	953	1,150	471,969
Klädes- d:o	128	722	4,144	5,047,704	128	705	3,870	4,931,419
Siden- d:o	18	386	575	582,518	18	383	565	606,267
Band- d:o	11	67	87	52,119	11	69	101	48,877
Mechaniska Ull- och Bomulls-Spinnerier .	9	—	1,001	1,362,985	9	—	1,100	1,523,080
Segelduks-Fabriker . .	10	193	613	238,911	9	194	604	225,266
Strump- d:o	27	150	214	37,923	25	139	202	39,486
Sockerbruk	23	—	518	3,262,027	22	—	512	3,714,266
Tobaks-Fabriker	85	—	916	1,138,842	89	—	991	1,149,826
Pappersbruk	86	—	993	730,888	87	—	993	731,353
Läder-Fabriker	309	—	831	751,735	336	—	883	714,492
Färgerier	336	—	1,024	459,417	332	—	1,018	466,307
Cattuns-Tryckerier . .	18	—	124	46,723	20	—	124	90,090
Glasbruk	15	—	675	432,597	14	—	582	357,959
Porcellainesbruk	2	—	550	242,486	2	—	494	283,773
Stenkärils-Fabriker . .	38	—	285	67,138	33	—	202	59,319
Oljeslagerier	52	—	110	238,183	49	—	111	274,083
Porter-Bryggeri	1	—	64	114,242	1	—	68	91,846
Ätticke-Bryggerier . .	32	—	58	30,885	30	—	53	26,973
Såp-Sjuderier	16	—	31	103,685	17	—	37	97,515
Stearinljus-Fabriker . .	3	—	16	35,200	3	—	12	34,200
Repslagerier	29	—	117	76,357	28	—	138	91,943
Vaxljus-Fabriker	5	—	10	32,656	3	—	6	22,825
Ur- d:o	160	—	271	41,550	171	—	300	42,644
Kort- d:o	7	—	43	39,360	7	—	47	45,630
Olje-Raffinaderier . . .	2	—	19	81,813	2	—	18	110,868
Barnskomakerier	86	—	169	37,310	89	—	192	36,270
Mechaniska Redskaps-Fabriker *	25	—	526	226,856	24	—	501	241,604
Diverse mindre Fabriker	795	15	1,879	517,791	798	16	1,952	545,528

Summa 2,362 2,393 16,891 16,595,143 2,391 2,459 16,826 17,075,678

* Härförutan Motala Mechaniska Verkstad ——— 214,600 ——— 229,450.

Vid nedanskrifne Fabriker har under loppet af åren 1844 och 1845 blifvit tillverkad, nemligen:

<i>Bomulls- och Linne-Väfnads Fabriker.</i>		År 1844.	År 1845.
Bomullslärfv och Cattun	alnar	907,673	619,686
Dukar	stycken	65,736	76,964
Bomullstyger	alnar	583,044	469,924
Parcum	d:o	467	694
Gingang	d:o	28,844	23,474
Diverse Bomulls- och Linne-Väfnader . . .	d:o	85,604	178,862
Dito	Dito stycken	27,504	136,226
<i>Klädes-Fabriker.</i>			
Fint Kläde	alnar	308,771	293,046
Medelfint dito	d:o	276,586	288,159
Groft dito	d:o	148,006	137,736
Diverse Väfnader	d:o	189,802	174,559
dito dito	stycken	4,727	4,983
<i>Stofts-Fabriker.</i>			
Flanell, hel och halfylle	alnar	9,734	9,894
Flaggduk	d:o	22,551	35,620
Mattväfnad	d:o	749	814
Diverse Väfnader	d:o	—	5,175
<i>Siden-Fabriker.</i>			
Taft alnar	alnar	26,787	24,241
Satin	d:o	17,814	23,189
Flor	d:o	4,045	2,426
Dukar	stycken	146,221	134,212
Diverse Väfnader	alnar	63,477	82,825
dito dito	stycken	2,293	2,244

		År 1844.	År 1845.
<i>Band-Fabriker.</i>			
Siden-Band	stycken	30,004	27,903
dito	alnar	1,615	1,738
Bomulls dito	stycken	24,593	24,418
dito dito	alnar	500	600
Ylle dito	d:o	9,000	19,000
Snören	stycken	123	280
<i>Mechaniska Bomulls-Spinnerier.</i>			
Bomullsgarn	skålpund	2,298,781	2,520,133
<i>Segelduks-Fabriker.</i>			
Segelduk	alnar	423,182	385,801
Tältduk	d:o	15,474	12,759
Buldan	d:o	6,442	6,024
<i>Socker-Bruk.</i>			
Kanarie och Raffinad-Socker	skålpund	6,255,777	6,514,378
Melis- dito	d:o	2,051,458	2,389,519
Lump- och Puder m.m. dito	d:o	1,183,053	1,203,455
Candi- d:o	d:o	90,398	113,763
Kak- d:o	d:o	1,207,384	1,419,239
Candi- Melan- och Brun Sirap	d:o	4,166,319	4,231,256
<i>Tobaks-Fabriker.</i>			
Cardus-Tobak	skålpund	742,191	694,241
Bref- och Lös-Tobak samt Cigarrer	d:o	62,214	78,136
Rull- och Präss-Tobak samt Pickanell	d:o	733,950	800,795
Snus	d:o	2,401,635	2,259,752
<i>Pappers-Bruk.</i>			
Regal-, Imperial- och Median-Papper	Ris	521	684
Post- d:o	d:o	4,020	4,086
Velin- d:o	d:o	100	100

	År 1844.	År 1845.
Skrif- och Concept- . . . Papper . . . Ris	91,332	85,224
Tryck- d:o . . . d:o	41,857	41,240
Cardus- d:o . . . d:o	12,193	10,291
Makulatur- och Grå- . . . d:o . . . d:o	45,931	51,436
Socket- d:o . . . d:o	1,525	2,075
Diverse sorter d:o . . . d:o	16,367	15,002
dito dito d:o . . . Lispund	7,538	8,689
dito dito d:o . . . stycken	4,964,142	7,190,042
dito dito d:o . . . rullar	356	624
dito dito d:o . . . bundtar	1,275	30
<i>Cattuns-Tryckerier.</i>		
Cattun- och Meubel Sitz alnar	79,640	118,155
Shawlar och Dukar stycken	154,334	198,357
Diverse tryckta tyger alnar	4,721	24,918
<i>Olje-Slagerier.</i>		
Kummin-Olja kannor		48
Lin- dito d:o	128,536	121,629
Rof- dito d:o	39,725	65,517
Oljekakor Skål	4,149	4,501
<i>Såp-Sjuderier.</i>		
Såpa fjerdingar	16,671	15,473
<i>Saffians-Fabriker.</i>		
Saffiansskinn stycken	4,907	5,341

Stockholm af Kongl. Commerce-Collegii Statistiska Contor d. 9 November 1846.

A. J. Lönnerberg.

Lit. B.

**Förteckning å de Fabriks-anläggningar, för hvilka Tillstånds-
bref blifvit af Kongl. Maj:ts och Rikets Commerce-Collegium
utfärdade år 1845.**

Barnskomakerier	5.
Bomulls-Spinneri	1.
Bomullsväfnader, Fabriker för åstadkommande af	2.
Borst- och Pensel-Fabrik	1.
Cattunstryckerier	3.
Chemiska Fabriker	5.
Chemiska Elddon, Fabriker för tillverkning af	4.
Cigarr-Fabriker	3.
Eau de Cologne, Luktvatten- och Parfumeri-Fabriker	2.
Etui- och Portefeuille-tillverkning, Fabriker för	2.
Färgerier	6.
Garfverier	28.
Handskfabriker	2.
Hattfabriker	5.
Kakelugnar, Fabrik för åstadkommande och uppsättning af	1.
Kard-Fabrik	1.
Klädes- och Ylle-Fabriker	6.
Klädes-renovering, Fabriker för	4.
Kort-Fabrik	1.
Lackering af Läder, Fabriker för	2.
Malm- och Messingsarbeten, Fabrik för tillverkning af	1.
Mechaniska arbeten af jern och metall, Fabriker för tillverkning af	3.
Meteorologiska Instrumenter, Fabrik för tillverkning af	1.

Transport 89.

	Transport	89.
Musikaliska Instrumenter, Fabriker för tillverkning af	2.	
Nål-Fabriker	5.	
Oljeslageri	1.	
Orgelbyggeri	1.	
Paraplu- och Käpp-Fabriker	2.	
Pottaska, Fabriker för beredning af	3.	
Redskap af trä, Fabriker för tillverkning af	2.	
Repslagerier	3.	
Saffians-Fabrik	1.	
Siden-Fabriker	2.	
Skepps-Varf	3.	
Smidesarbeten, Fabriker för tillverkning af	3.	
Spegel-Fabriker	4.	
Strump-Fabriker	6.	
Tapet-Fabriker	2.	
Tobaks- och Snus-Fabriker	13.	
Ur-Fabriker	13.	
Vadd-Fabrik	1.	
Vagn-Fabriker	6.	
Vaxduks-Fabrik	1.	
Ättike-Fabrik	1.	

Tillsammans 165.

Lit. C.

Förteckning

å Patenter, som blifvit af Kongl. Maj:ts och Rikets Commerce-Collegium utfärdade år 1845.

WESTMAN, J. J., Bryggare, den 11 Januari, under 8 år, å ett förbättradt sätt att tillverka bröd medelst maskineri.

WILLERDING & Co, Sockerbruksbolag i Göteborg, den 13 Januari under 5 år, å en utrikes gjord, här i Riket obegagnad uppfinning, att förmedelst begagnande af öppna, serskildt konstruerade metalliska cylindrar, filtrera sockerlösning eller sirup genom grof bensvärta utan pression.

WILLERDING & Co, Sockerbruksbolag i Göteborg, den 13 Januari, under 5 år, å en utrikes gjord uppfinning att tillverka raffineradt socker i så kallade tärningar eller små stycken af lika dimensioner.

Bromö Glasbruks Intressenter, den 17 Januari, under 10 år, å en utomlands känd, här i Riket obegagnad konstruktion af sträckugnar för tillverkning af fensterglas.

WAY, J. Professor, den 23 Januari under 8 år, å en af honom uppfunnen Dykeri- och Räddnings-apparat.

Bromö Glasbruks Intressenter, den 24 Januari, under 5 år, å ett sätt att åstadkomma färgadt och façonadt fensterglas.

SWEDERUS, G.; f. Fabriks-Ombudsman, den 29 Januari, under 8 år, å ett af honom uppfunnet vattenhjul, att begagnas i rinnande vatten utan uppdämning eller egentligt fall.

HOLMGREN, J., Mechanicus, den 29 Januari, under 8 år, å af honom uppfunnen nytt slags vatten- och ångmaskin.

TJÆDER, C., Mechanicus, den 29 Januari, under 8 år å Horizontal-Balance-Slussbro af jern af förändrad konstruktion.

- TJÆDER, C., Mechanicus, den 4 Februari, under 7 år, å en här i Riket obegagnad Värmebildnings- och Gaslysningss-apparat.
- SJÖBERG, V., Fabriksidkare, den 7 Februari, under 10 år, å en af honom gjord uppfinning af Vattentillbringare för eldsvådor.
- BERGQVIST, G. E., den 13 Februari, under 5 år, å af honom uppfunnen lur till hörselns förstärkande eller så kallad Öronsnäcka.
- WILLERDING & Co, Sockerbruksbolag, den 19 Februari, under 10 år, å ett nytt sätt att raffinera socker.
- TJÆDER, C., Mechanicus, den 11 Mars, under 5 år, å Vattenuppfodringsverk med begagnande af en utomlands uppfunnen konstruktion af pumpkolfvar m. m.
- SVANBERG, C. A., Lithograf, den 11 Mars, under 5 år, å ett sätt att, medelst i stål graverade stilalfabeter, i plåtar af komposition inslå till musikaliska arbeten hörande skrift, hvilket förut genom graving verkställes.
- STIELER, L. H., den 11 Mars, under 5 år, å en här i Riket obegagnad machin för tillverkning af spik och jerltråd.
- MOBERG, A., Mechanicus, den 27 Mars, under 8 år, å af honom uppfunne s. k. Flytande Mjölqvarnar för ångmachin.
- LINDERBERG, N. J., Klockgjutare, den 15 April, under 5 år, å en utrikes känd, men här i Riket obegagnad metod att genom komposition af koppar och zink bereda gul metall för tillverkning af Bult och Spik till fartygs byggnad.
- COLLIN, J. F., Fabriksidkare — och HÖRNER, C. A., Löjtnant, den 18 April, under 8 år, å en af dem uppfunnen machin för åstadkommande af sotning.
- WAHLGREN, J. P., Fabriksidkare, den 18 April, under 6 år, å en utrikes uppfunnen, här i Riket obegagnad machin för tryckning å tyger, med dertill hörande graverade valsar af metall eller med metall öfverdragna.
- MICHAËLSON, J., Fabriksidkare, den 23 April, under 7 år, å tvänne utrikes gjorda förbättringar uti fabrikationen af koncentrerad svafvelsyra.

- PRADEL DE ST. CHARLES och A. BISSE, fransmän, den 6 Maj, under 5 år, å ett sätt, att af Lin- och Hampa, utan vanlig rötning, erhålla trådar af ypperlig beskaffenhet.
- DECHAUD, P. R. och GAUTTIER DE CLAUBRY, F. fransmän, den 6 Maj, under 8 år, å ett sätt att genom Elektrokemiska agentier tillgodogöra koppar ur dess malmer.
- LABATT, J. D., Tobaks- och Cigarr-Fabrikör, den 16 Maj, under 5 år, å en af honom uppfunnen machin för tillverkning af så kallade Manilla-Cigarrer, som ock å machiners användande för beredning af nämnde slags Cigarrer.
- SCHULT, C. G., Grosshandlare, den 19 Maj, (öfverlåtelse-resolution) å ett Mechanicus A. Moberg meddeladt patent å flytande mjölkvarnar.
- SCHULT, C. G., Grosshandlare, den 19 Maj, (öfverlåtelse-resolution) å ett A. Moberg meddeladt patent å ett sätt att vid mjölkvarnar anbragt machin, hvarå säden först krossas och gröpes, fortskynda dess förmalning till mjöl.
- LUNDMARK, T., Klädesfabriks-idkare, den 9 Juni, under 8 år, å ett af honom uppfunnet sätt, att med en vanlig Tvätt-machin eller s. k. Lavoir à Rouleaux skölja och rena kläde med dels blod, dels urin, samt dels blod och urin tillsammans.
- SILLÉN, C., Musiklärare, den 10 Juli, under 8 år, å mekaniska stämnycklar för pianofortes samt mekaniska tonmätare eller Normal-octaver, efter hvilka alla claviatur-instrumenter kunna stämmas.
- ARENANDER, A. J., den 10 Juli, under 5 år, å ett förbättradt sätt att bereda af Potates socker, sirup, viner, ruhm, genever, rigabalsam, öl, dricka, ätticka, sagogryn, gummi och mjöl.
- WIDGREN, J., Apothekare, den 24 Juli, under 5 år, å en här i Riket förut obegagnad uppfinning att bereda svafvelsyra.

ZETHELIUS,

- ZETHELIUS, A., Bruksidkare, den 30 Juli, under 5 år, å ett förbättradt sätt, att åstadkomma en för skeppsförhydning och andra behof användbar metallblandning af koppar och zink, kallad förhydningsmetall.
- NORDENMALM, L. E., Fabriksidkare, den 30 Juli, under 7 år, å en machin för skärning af trädstickor att begagnas till kemiska tändstickor.
- MAGNUSSON, L. J., Medicinæ-Studiosus, den 5 Augusti, under 5 år, å tillverkning af Bindlar eller Bandager af här i Riket okänd konstruktion, till upplyftande af magens muskler och kärl i menniskokroppen.
- WERNSTEDT v., F. O., f. d. Hofkamererare, den 5 Augusti, under 7 år, å ett af honom uppfunnet sätt, att förfärdiga förhydningsstegel.
- MÖRCK, J. J., Handlande, den 5 Augusti, under 5 år, å ett här i Riket okänt sätt att af säd (hafre, korn, råg, hvete, ärter eller böner) och potates, bereda caffe-surrogat.
- BOLINDER, F. & C. G., Machin-Fabriksidkare, den 21 Augusti, under 8 år, å af dem uppfunne flyttbara och fristående spisar.
- PETTERSSON, H., Plåtslagare, den 28 Augusti, under 6 år, å tillverkning af ett slags takfenster bestående af valsade jernplåtar.
- HAMMARGREN, C. U., och SUNDSTRÖM, J. G., Landtbrukare, den 2 September, under 8 år, å en här i Riket okänd, af dem gemensamt uppfunnen Drif-Machin för gångande verk.
- NISSER, C., Coopvaerdie-Capitaine, (öfverlåtelse-resolution) den 10 September, å ett Bryggaren J. J. Westman meddeladt patent af den 24 Mars 1841 å ett sätt att bereda s. k. Ferment de poche eller ett förbättradt slag af prässjäst.
- LINDSTEDT, J. E., Mechanicus, den 18 September, under 8 år, å en förbättrad konstruktion af köksspisar med ugn för stekning och gräddning samt cistern af koppar för vattens uppkokning och varmhållning.
- FÖRNANDER, O., Skollärare, den 19 September, under 5 år, å en utrikes uppfunnen af honom förbättrad apparat för renande af bränvin samt tillverkning af rom, arrack och conjac.

- NORDAHL, A. F., Byggmästare, den 29 September, under 8 år, å en af honom uppfunnen förbättrad konstruktion af vedbesparande köksspisar.
- HJERTA, L. J., Boktryckare, den 15 October, under 8 år, å en af Danske undersåten Launitz J. P. Brandt uppfunnen machin för gjutning af Boktryckeristilar uti en till det inre på vanligt sätt beskaffad gjutform och med vanliga matriser.
- LANCHAMP, den 21 October, under 6 år, å en apparat för utdunstning af sockerämnena m. m.
- WACKLIN, C. F., Länsman, den 30 October, under 6 år, å ett nytt sätt att tillverka taktegel af förändrad form.
- FRANCKE och BRAUNE, den 20 November, under 7 år, å en inrättning för huggning och malning af färgträd.
- DIXON, A., den 27 November, under 5 år, å ett sätt att genom elektricitet rena malmer.
- FALKMAN, C., Hofdistillator, den 26 November, under 7 år, å ett nytt slags Gas och Gaslampor.
- Eda Glasbruks-Intressenter, den 8 December, under 8 år, å ett nytt slags Glasugn.
- TRAIL, A., Engelsk undersåte, den 31 December, under 8 år, å ett nytt slags segel.
-

Lit. D.

**Sammandrag af de till Kongl. Commerce-Collegium inkomne
Förteckningar öfver Handtverkare med deras Gesäller,
Läringar och andre vid arbetet skattskrifne personer för
år 1845.**

	Mästare.	Gesäller.	Läringar.	Andre vid Handt- verket skattskrifne personer.
<i>Från Städer der Magistrater finnas.</i>				
Alingsås	38	18	34	9
Arboga	67	33	41	3
Askersund	36	14	19	—
Borås	66	34	48	—
Calmar	102	51	136	—
Carlshamn	113	61	147	—
Carlskrona	162	134	248	—
Carlstad	85	73	71	—
Christianstad	113	129	167	9
Christinehamn	64	42	53	—
Cimbritshamn	39	29	53	—
Eksjö	72	27	73	—
Engelholm	45	32	35	—
Enköping	107	42	32	—
Eskilstuna	53	36	34	—
Fahlun	72	76	63	—
Falkenberg	40	24	13	—
Falköping	22	23	14	4
Transport	1,296	878	1,281	25

								Mästare.	Gesäller.	Läringar.	Andre vid Hand- verket skattskriftne personer.
Transport								1,296	878	1,281	25
Gefle	.	.	.	.	.	.	.	131	102	130	17
Grenna	.	.	.	.	.	.	.	24	9	23	—
Götheborg	.	.	.	.	.	.	.	220	387	383	43
Halmstad	.	.	.	.	.	.	.	74	46	59	—
Hedemora	.	.	.	.	.	.	.	45	26	18	—
Helsingborg	.	.	.	.	.	.	.	90	48	112	3
Hernösand	.	.	.	.	.	.	.	64	39	56	—
Hjo	.	.	.	.	.	.	.	30	14	19	—
Hudiksvall	.	.	.	.	.	.	.	51	46	39	—
Jönköping	.	.	.	.	.	.	.	110	75	153	—
Kongsbacka	.	.	.	.	.	.	.	22	10	10	7
Kongelf	.	.	.	.	.	.	.	21	7	7	2
Köping	.	.	.	.	.	.	.	61	29	41	—
Laholm	.	.	.	.	.	.	.	53	13	12	—
Landskrona	.	.	.	.	.	.	.	58	24	51	2
Lidköping	.	.	.	.	.	.	.	74	39	61	—
Lindesberg	.	.	.	.	.	.	.	19	7	5	—
Linköping	.	.	.	.	.	.	.	119	99	182	25
Luleå	.	.	.	.	.	.	.	42	7	10	—
Lund	.	.	.	.	.	.	.	99	91	207	—
Malmö	.	.	.	.	.	.	.	137	257	217	—
Mariestad	.	.	.	.	.	.	.	44	35	34	—
Mariefred	.	.	.	.	.	.	.	22	9	19	—
Transport								2,906	2,297	2,129	124

	Mästare.	Gesäller.	Lärjossar.	Andre vid Hand- verket skattskrifte personer.
Transport	2,906	2,297	2,129	124
Marstrand	11	3	1	—
Nora	31	10	17	—
Norrköping	151	221	265	16
Norrtelje	55	19	39	—
Nyköping	79	70	78	18
Philipstad	21	11	14	—
Piteå	33	8	18	—
Sala	60	22	34	—
Sigtuna	17	4	7	—
Skanör	3	—	—	—
Skara	30	7	13	—
Skenninge	26	17	15	—
Skövde	35	9	14	—
Strengnäs	25	17	27	—
Strömstad	27	15	22	—
Stockholm	986	1,826	2,075	337
Sundsvall	86	51	60	—
Säther	24	12	25	1
Söderhamn	73	27	38	1
Söderköping	39	17	13	4
Södertelje	38	20	23	—
Sölfvitsborg	63	28	68	2
Thorshälla	18	14	14	—
Transport	4,837	4,725	6,009	503

								Mästare.	Gesäller.	Läringar.	Andre vid Hand- verket skattskifne personer.
Transport								4,837	4,725	6,009	503
Trosa	.	.	.	.	.	.	.	23	10	6	1
Uddevalla	.	.	.	.	.	.	.	68	59	67	—
Ulricehamn	.	.	.	.	.	.	.	36	5	11	2
Umeå	.	.	.	.	.	.	.	31	4	29	—
Upsala	.	.	.	.	.	.	.	132	159	223	—
Wadstena	.	.	.	.	.	.	.	40	24	36	—
Warberg	.	.	.	.	.	.	.	46	22	38	4
Waxholm	.	.	.	.	.	.	.	28	14	1	3
Wenersborg	.	.	.	.	.	.	.	75	47	60	—
Westervik	.	.	.	.	.	.	.	60	38	41	7
Westerås	.	.	.	.	.	.	.	93	64	93	—
Wexiö	.	.	.	.	.	.	.	82	48	47	4
Wimmerby	.	.	.	.	.	.	.	47	16	13	—
Wisby	.	.	.	.	.	.	.	95	42	113	—
Ystad	.	.	.	.	.	.	.	123	140	113	—
Åmål	.	.	.	.	.	.	.	58	32	44	2
Örebro	.	.	.	.	.	.	.	102	91	145	12
Öregrund	.	.	.	.	.	.	.	10	1	3	—
Östhammar	.	.	.	.	.	.	.	34	9	11	2
Transport								6,020	5,550	7,103	540

	Mästare.	Gesäller.	Läringar.	Andre vid Hand- verket skattskrifne personer.
Transport	6,020	5,550	7,103	540
<i>Från Städer och af Stad oberoende Köpingar, som lyda under Lands-Rätt.</i>				
Borgholms Stad	39	5	5	—
Haparanda d:o	14	12	10	—
Östersunds d:o	7	5	3	—
Arvika Köping	49	—	55	—
Ljungby d:o	12	4	9	—
Lysekihls d:o	9	2	—	—
Malmköpings d:o	23	8	15	—
Motala d:o	28	8	19	—
Örnsköldsviks d:o	5	—	—	—
Summa	6,206	5,594	7,219	540

Lit. E.

**Sammandrag af de till Kongl. Commerce-Collegium inkomne
Förteckningar öfver Idkare af sådane näringar, som ej
kunna bestämdt hänföras till handel eller handtverk och
icke heller lyda under Hall-Rätt, år 1845.**

	Idkare.	Beljening i och för närigen.	Andre i och för närigen mantals- skrifne personer.
<i>Från Städer der Magistrater finnas.</i>			
Alingsås	11	5	7
Arboga	22	6	1
Askersund	4	7	1
Borås	30	22	2
Calmar	61	36	26
Carlshamn	68	26	—
Carlskrona	31	22	27
Carlstad	35	9	—
Christianstad	47	35	18
Christinehamn	18	3	—
Cimbritshamn	36	15	—
Eksjö	19	2	—
Engelholm	8	8	—
Enköping	30	16	—
Eskilstuna	18	22	—
d:o Manufacturister	203	213	378
Transport	641	447	460

	Idkare.	Beläning i och för näringen.	Andre i och för näringen mantals-skrifne personer.
Transport	641	447	460
Fahlun	27	3	3
Falkenberg	6	1	—
Falköping	9	8	—
Gefle	227	14	18
Grenna	7	2	—
Götheborg	121	47	10
Halmstad	16	8	—
Hedemora	8	1	2
Helsingborg	60	57	4
Hernösand	12	6	9
Hjo	4	3	5
Hudiksvall	128	4	—
Jönköping	29	23	17
Kongsbacka	7	1	4
Kongelf	7	1	3
Köping	13	2	3
Laholm	2	1	—
Landskrona	38	46	—
Lidköping	14	14	—
Lindesberg	8	—	1
Linköping	58	75	12
Luleå	1	—	—
Transport	1,443	764	551

	Idkare.	Beljening i och för näringen.	Andre i och för näringen mantals-skrifne personer.
Transport	1,443	764	551
Lund	53	58	—
Malmö	104	95	—
Mariefred	7	5	—
Mariestad	9	8	—
Marstrand	6	3	—
Nora	14	4	—
Norrköping	115	123	25
Norrtelje	29	2	—
Nyköping	51	7	12
Philipstad	12	2	—
Piteå	3	1	2
Sala	10	4	8
Sigtuna	7	—	—
Skånör	2	—	1
Skara	11	8	6
Skenninge	19	14	—
Sköfde	7	1	—
Strengnäs	13	5	2
Strömstad	3	3	—
Stockholm	1,402	981	601
Sundsvall	130	6	—
Säther	4	4	—
Söderhamn	72	32	34
Transport	3,526	2,130	1,242

										Idkare.	Betjening i och för näringen.	Andre i och för näringen mantals-skrifne personer.
Transport										3,526	2,130	1,242
Söderköping	.	.	.	.	.	.	.	.	.	11	11	—
Södertelje	.	.	.	.	.	.	.	.	.	21	5	—
Sölvitsborg	.	.	.	.	.	.	.	.	.	26	3	5
Thorshälla	.	.	.	.	.	.	.	.	.	7	8	—
Trosa	.	.	.	.	.	.	.	.	.	32	15	—
Uddevalla	.	.	.	.	.	.	.	.	.	16	17	—
Ulricehamn	.	.	.	.	.	.	.	.	.	8	2	—
Umeå	.	.	.	.	.	.	.	.	.	4	5	3
Upsala	.	.	.	.	.	.	.	.	.	59	90	38
Wadstena	.	.	.	.	.	.	.	.	.	22	9	—
Warberg	.	.	.	.	.	.	.	.	.	11	10	—
Waxholm	.	.	.	.	.	.	.	.	.	40	7	1
Wenersborg	.	.	.	.	.	.	.	.	.	20	16	12
Westervik	.	.	.	.	.	.	.	.	.	13	4	—
Westerås	.	.	.	.	.	.	.	.	.	48	15	6
Wexjö	.	.	.	.	.	.	.	.	.	16	5	20
Wimmerby	.	.	.	.	.	.	.	.	.	7	3	—
Wisby	.	.	.	.	.	.	.	.	.	58	35	1
Ystad	.	.	.	.	.	.	.	.	.	60	20	—
Åmål	.	.	.	.	.	.	.	.	.	12	7	—
Örebro	.	.	.	.	.	.	.	.	.	56	47	35
Öregrund	.	.	.	.	.	.	.	.	.	4	—	—
Östhammar	.	.	.	.	.	.	.	.	.	4	—	—
Transport										4,081	2,464	1,363

	Idkare.	Beljening i och för näringen.	Andre i och för näringen mantals-skrifne personer.
Transport	4,081	2,464	1,363
<i>Från Städer och af Stad oberoende Köpingar som lyda under Lands-Rätt.</i>			
Borgholms Stad	18	—	—
Haparanda d:o	2	2	—
Östersunds d:o	7	1	—
Arvika Köping	—	—	—
Ljungby d:o	1	1	—
Lysekihlis d:o	9	—	1
Malmköpings d:o	1	—	—
Motala d:o	6	4	—
Örnsköldsvik d:o	1	—	—
Summa	4,126	2,472	1,364

Lit. F.

Uppgift på den Bevillning, hvartill Handtverkare och Idkare af sådane Näringar, som hvarken kunna bestämdt hänföras till Handel eller Handtverk och icke heller lyda under Hall-Rätt, blifvit taxerade för år 1845, enligt till Kongl. Commerce-Collegium inkomne Förteckningar.

	Beloppet af den taxerade Bevillningen.					
	För Handtverkare.			För Idkare.		
<i>Från Städer der Magistrater finnas:</i>						
Alingsås	158	—	—	79	—	—
Arboga	502	32	—	285	16	—
Askersund	178	—	—	67	—	—
Borås	525	—	—	302	24	—
Calmar	686	16	—	595	8	—
Carlshamn	552	—	—	360	12	—
Carlskrona	1,140	12	—	464	12	—
Carlstad	532	—	—	341	—	—
Christianstad	1,743	—	—	619	24	—
Christinehamn	339	16	—	336	—	—
Cimbritshamn	208	—	—	165	36	—
Eksjö	374	—	—	140	—	—
Engelholm	260	—	—	66	—	—
Enköping	481	—	—	267	—	—
Eskilstuna	282	36	—	255	—	—
dito Manufacturister	—	—	—	1,587	32	—
Fahlun	486	—	—	292	—	—
Trantport	8,449	16	—	6,223	30	—

						Beloppet af den taxerade Bevillningen.					
						För Handverkare.			För Idkare.		
Transport						8,449	16	—	6,223	30	—
Falkenberg						104	24	—	121	24	—
Falköping						67	—	—	84	—	—
Gefle						1,134	24	—	977	—	—
Grenaa						71	—	—	48	—	—
Götheborg						2,520	40	—	2,605	—	—
Halmstad						376	40	—	265	6	—
Hedemora						145	40	—	104	—	—
Helsingborg						424	8	—	332	32	—
Hernösand						327	—	—	132	16	—
Hjo						168	16	—	121	—	—
Hudiksvall						335	4	—	345	4	—
Jönköping						671	24	—	242	16	—
Kongsbacka						94	—	—	105	—	—
Kongelf						55	16	—	257	16	—
Köping						289	24	—	138	24	—
Laholm						81	—	—	13	16	—
Landskrona						459	—	—	280	32	—
Lidköping						318	24	—	115	24	—
Lindesberg						80	24	—	140	—	—
Linköping						781	—	—	563	12	—
Luleå						148	—	—	14	—	—
Lund						673	—	—	598	—	—
Malmö						1,361	—	—	1,766	—	—
Mariefred						92	—	—	71	—	—
Transport						19,208	34	—	15,664	12	—

						Beloppet af den taxerade Bevillningen.					
						För Handtverkare.			För Idkare.		
Transport						19,208	43	—	15,664	12	—
Mariestad						308	—	—	148	—	—
Marstrand						21	24	—	33	—	—
Nora						140	—	—	138	—	—
Norrköping						2,239	—	—	3,092	26	7
Norrtelje						163	—	—	157	4	—
Nyköping						575	—	—	216	12	—
Philipstad						95	24	—	106	32	—
Piteå						118	32	—	38	16	—
Sala						301	32	—	252	—	—
Sigtuna						54	—	—	52	—	—
Skanör						12	—	—	1	24	—
Skara						127	24	—	91	24	—
Skenninge						95	—	—	266	24	—
Sköfde						113	24	—	55	—	—
Strengnäs						165	—	—	124	—	—
Strömstad						61	—	—	19	—	—
Stockholm						58,300	42	—	} sinnefattas i bevilln. för handtverkare.		
Sundsvall						389	40	—			
Säther						102	—	—	40	—	—
Söderhamn						213	24	—	191	16	—
Söderköping						212	—	—	103	16	—
Södertelje						121	—	—	120	—	—
Sölfvitsborg						190	—	—	214	—	—
Thorshälla						80	—	—	68	—	—
Transport						83,408	14	—	21,742	30	7

							Beloppet af den taxerade Bevillningen.						
							För Handtverkare.			För Idkare.			
Transport							83,408	14	—	21,742	30	7	
Trosa							75	24	—	89	24	—	
Uddevalla							888	16	—	188	—	—	
Ulricehamn							122	—	—	75	—	—	
Umeå							108	—	—	43	16	—	
Upsala							1,096	32	—	747	40	—	
Wadstena							186	24	—	219	—	—	
Warberg							119	24	—	137	16	—	
Waxholm							113	—	—	144	—	—	
Wenersborg							328	6	—	149	36	—	
Westervik							334	—	—	97	24	—	
Westerås							266	—	—	468	8	—	
Wexjö							335	—	—	353	40	—	
Wimmerby							144	32	—	80	32	—	
Wisby							875	16	—	782	16	—	
Ystad							979	—	—	564	—	—	
Åmål							238	—	—	72	24	—	
Örebro							845	40	—	581	—	—	
Öregrund							50	—	—	39	—	—	
Östhammar							157	24	—	84	—	—	
Transport							90,691	12	—	26,660	18	7	

				Beloppet af den taxerade Bevillningen.					
				För Handverkare.			För Idkare.		
Transport				90,691	12	—	26,660	18	7
<i>Från Städer och af Stad oberoende Köpingar som lyda under Lands-Rätt.</i>									
Borgholms Stad	.	.	.	115	—	—	56	—	—
Haparanda d:o	.	.	.	73	—	—	39	—	—
Östersunds d:o	.	.	.	38	16	—	153	32	—
Arvika Köping	.	.	.	—	—	—	—	—	—
Ljungby d:o	.	.	.	22	—	—	3	—	—
Lysekihls d:o	.	.	.	11	—	—	13	—	—
Malmköpings d:o	.	.	.	91	—	—	2	—	—
Motala d:o	.	.	.	86	—	—	27	—	—
Örnsköldsviks d:o	.	.	.	12	—	—	4	—	—
Summa				91,139	28	—	26,958	2	7

Sammandrag af de till Kongl. Commerce-Collegium inkomne Förteckningar öfver Handtverkare på Landet för år 1845.

[illegible]